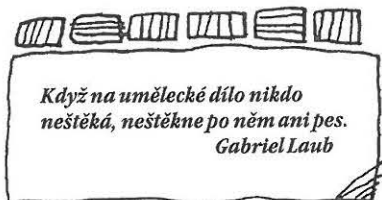

ZPRAVODAJ 5

Úterý 7. srpna 2001

Od 9.00 do 13.00 hod.

Učebny semináře a dílny KnMD

SPŠ od 9.00 do 12.00 hod.

Rozborový seminář SČDO

Malý sál JD v 10.00 hod.

Diskuzní klub

Malý sál JD ve 14.00 hod.

Problémový klub

Sál Josefa Čapka

ve 14, 16, 19 a 21 hod.

Jesličky Hradec Králové

Pásmo básní Walta Whitmana:

Chvilé přirozenosti

Sál Josefa Čapka v 16.00 a 21.00 hod

Loutkářský soubor DNO

Hradec Králové

E. Rostand a J. Jelínek:

Variace na slavné téma Cyrano

Jiráskovo divadlo

v 16.30 a 20.00 hod.

KDO Hvozdná

A a V. Mrštíkovi: Maryša

Park A. Jiráka v 17.00 hod.

Koncert KO5

Schody JD v 18.30 hod.

Vítání souborů

Rádobydivadlo Klapý

Park A. Jiráka v 21.00 hod

Klub přátel umění Brna

Hodina opojení

Sál Josefa Čapka ve 22.00 hod.

Poděkování souborům

CHODÍM CHLASTAT S HEIDEGGEREM...

Nejhodnější medvídci jsou na Hronově již popáté. Právě v toto datum, 7. srpna, ovšem před deseti lety vystoupili na Hronově poprvé – v Sokolovně zahráli své DADA soirée. V roce 1994 uvedli legendární Eleny Štěpánovou, v roce 1998 loutkového Kašpárka, četníka koločavského a loni mytického Artikulátora. Letošního ročníku se účastnili hned dvěma inscenacemi – v neděli uvedli Levinského hru *Ještě žiju* s plácačkou, věšákem a čepicí (postup z Divadelní Třebíče) a včera Doubkovu Chilliastru (postup ze Šrámkova Písku). Mít dvě různé inscenace nebývá na tomto festivalu obvyklé. Vyzpovídali jsme proto vedoucího souboru Reného Levinského, jak se cítí jako významný český dramatik (*Ještě žiju...*) a režisér (Chilliastra) a co vlastně Hronov pro něj znamená.

Nečekal bych, že budete v amatérském hnutí tak úspěšní. Vaše hry i váš způsob existence se z ochotnického „normálu“ dost vymyká.

Já do Hronova jezdím rád. Miluju estetiku trapnosti těchto přehlídek a mají tu dobré pivo.

V roce 1991 jste všichni přijížděli z Hradce Králové. Označovat váš soubor teď královéhradeckým je však již trochu – řekněme – zavádějící.

To je úplná peachovina. My jsme už dávno rozlezlí po celé Evropě a označovat nás jako královéhradecký soubor je jen zjištění organizátorů, kteří nám nechtěj proplácet jízdenky. Já pracuji ve Freiburgu, Michal Vybíral – mé alter ego v Chilliastre – je z Plzně, někteří jsou z Prahy a jen část je stále ještě v Hradci. My už tu globalizaci máme známou. Jen jsem zvědav, kdy na to přijdou tady.

To musí být dost těžké – zkoušet, scházet se...

My už zkoušíme na virtuální bázi. Já mám ve Freiburgu velké figuríny a mejlem a kamerama přes web dávám příkazy do Plzně, do Hradce, do Prahy a doma mi ty figuríny samy choděj.

Co v tom Freiburgu - mimo režitrování - děláte?

Učitelku na fakultě ekonomie. Sedím na Hayekově židli, chodím chlastat s Heideggerem, sem tam přijde Husserl a z Prahy nám volá Patočka.

Vážně?

Jsem matematik a zabývám se teorií her – Spieltheorie, a ta je pod fakultou ekonomie. No a freiburská univerzita je plná fenomenologie. Teď by tam měl ještě z Prahy přijet sociolog Bohuslav Blažek, takže tam spolu budeme bojovat proti skautismu.

A na divadelním poli?

Na týchle zkurvený český společnosti mě sere její mužskej princip. A tak naše další inscenace se bude skládat ze čtyř textů ženských autorek – mé švagrové Markéty Levinské, mé ženy Hany Mlynářové, mé bývalé milienky Kláry Doubkové a mé přítelkyně, která mi říká Hurvíнку, Jitky Řihové. Bude se to jmenovat Svět ve čtyřech ženských srdcích a režirovat to budu já.

V jednom rozhovoru jste řekl, že se necítíte amatéry, ale outsidersy. Jak to s vámi je?

Jsem outsidersy, ale chceme své prachy. Všechno si platíme sami, nemáme žádného zřizovatele, a tak musíme za hraní dostat aspoň to, co jsme do toho vložili. O víc nám nejde.

Vladimír Hulec

TEXTONNIA
CZECH

REŽISÉR BY MĚL MYSLET VE VARIANTÁCH

Již třetím rokem je na Jiráskově Hronově organizován seminář Klub praktické režie, který vede ALEŠ BERGMAN.

Můžeš přiblížit, co frekventanty kurzu čeká?

Obsah kurzu jsem trochu upravil, neboť většina frekventantů má za sebou např. základy dramaturgie, i tvorbu režijní knihy. Část hodin směřuji k herecké práci a druhou k režii. Letos se zaměřujeme na výstavbu situace. Ta je alfou a omegou divadla. Stav, kdy probíhá komunikace mezi jevištěm a hledištěm, nemusí být skutečná, je to jen zpráva, znak. Samozřejmě, že situace může být dramatická, ale i metaforická, kde je příběh potlačený na minimum, a přesto se vytváří dramatické napětí.

S jakým textem pracujete - s konkrétním nebo s laboratorním?

Většinou začínáme základními hereckými rozcvíčkami: cvičením na prostorovou představivost, paměť atd. Oblíbená jsou cvičení s tyčkami. Tyto hůlky vytvářejí vztahy, kdo ji nechytne, dostane prostě po „kebuli“.

Nato se pracuje na textech. Základní text je rozvržen do dialogu, kde jsou anonymní postavy ON a ONA. Není upřesněn počet postav. Text rovněž neobsahuje scénické poznámky. Když si ho přečtete prvoplánově, tak ani nedává žádný význam. Budoucí režiséři musí vytvořit vazby a dát textu smysl.

Vše se musí vymyslet bez škrtání. Daný text se musí realizovat, aby byl viděn. Potom si ukazujeme praktické chyby a provádíme rozbor.

Jako abstraktní malíř musí zvládnout figurální kresbu a techniku, tak ty v kurzu s nimi pracuješ podobným způsobem - od surového základu herecké práce až po výstavbu inscenace?

Určitě. Režisér by měl umět všechno zahrát. Nemusí to umět dobře, ale určitě správně. Jeden ze základních problémů nespočívá v tom, jak má dané představení vypadat, ale jak to přenést na herce, aby nebyli cvičené opičky. Herci by měli fungovat organicky.

Typ organizovaného představení ti není blízký?

Spíš ne, protože herci pak figurují v nějakých atrakcích. Režisér si jen vymýšlí atrakce a herec pouze figuruje. Pro jistotu se pojistí hudbou a výtvarnem, dodrží rytmus. Mně osobně tento druh inscenování přestal jednoho dne bavit. Případá mi to trochu nepoctivě. Ve svých režii nechci utvrdit pouze svoji notu, zajímá mě dialog, když vznikne něco, co nevymyslí jeden člověk.

Pracuješ tímto způsobem i s profesionálními herci?

V divadle ABC, kde jsem režíroval Gogolovy Mrtvé duše, byla například vynikající spolupráce mimo jinými s Filipem Blažkem. Mohl jsem se s ním bavit tímto způsobem. Když práce na postavě nešla, tak jsme zkoušeli jinou techniku hlasu a podobně. Samozřejmě provozní podmínky profesionálních divadel neumožňují věnovat se všem problémům do úplného detailu.

Chceš se i na tomto kurzu pustit do pokročilých režijních metod?

Na kurzu vycházím ze situace, jakou navrhnou frekventanti. Nemáme stanovený žánr. Někdo může laboratorní text realizovat jako grotesku, jiní jako psychologické drama. Od toho se odvozuje, co to chce, co tomu schází. Neplánuji dopředu, co bych je chtěl naučit. Důležité je, aby učební látka vycházela z tíhnutí každého člověka.

Například při včerejší práci si frekventanti sedli ke stoličce a začali si daný příběh vyprávět. Ihned jsem je upozornil: Nebudte statičtí. Umění je způsob prožívání děláných věcí. To se mi líbí. Jakékoli mrtvé stavy nefungují, a ani se nepřenášejí na diváky. Ti potřebuje jít s danou látkou. Člověk je šťastný, když tvoří s herci.

Připravujete závěrečné předvedení na jevišti?

Zatím ne. Možná, že něco na závěr zahrajeme.

Čeho se mají režiséři amatérského divadla vyvarovat?

Stále upozorňuji, aby se naučili myslet ve variantách. Když něco vymýšlí, tak není dobré objevit pouze jedno řešení. Tím sami sebe omezují. Dávají si jakési okovy. Takoví režiséři nejsou schopni reagovat na hercovu tvorivost. Je dobré, pokud se počítá alespoň se třemi variantami, pak může herec s jednou z nich harmonizovat.

Obohacuje tě práce s amatéry?

Jé, je (zvolal A. Bergman s nadšením). Když to funguje, tak je velmi příjemné, jak chtějí dělat...

Po rozhovoru s Alešem Bergmanem v zahradní restauraci jsme se vydali společně na obhlídku, jak pracují jednotlivé skupiny jeho semináře. První skupina posedávala na dvorku u školy a čekala na hlavního protagonistu, který si někam odskočil. Druhá řešila koncepční otázky, jakou variantu by měli zahrát. Podobně třetí, ale zde šlo už o konkrétní potíže, kde musel Aleš udělat rady. Popisoval práci herce (vůbec princip existence) jako výměnu energií, jako dýchání. Když herec vstoupí na scénu, musí vyhodnotit situaci, udělat plán – tedy nabrat energií, nadechnout se. Pak jedná, vydává energii, vydechuje. Je nutné udržovat tenhle rytmus, není možné jen „vydechovat“, to by vedlo k mentálnímu zhroucení.

Členové čtvrté skupiny se povalovali na zemi ve třídě (právě byli uprostřed velmi dramatické situace), a tak jsme je nechťeli rušit. Mezitím byla už první skupina komplet a tak nám mohla předvést svůj výstup. Zadaný text zpracovali jako scénu o nacvičování divadla (absurdního). Po výstupu se rozběhla diskuze o tom, co s tím dělat dál. Aleš vyžadoval, aby jasněji ukázali, o co jde – je to absurdního drama, je autorem šílený režisér? Tohle všechno tam musí být vidět. Je potřeba rozpracovat do detailů jednotlivé sekvence – nejdřív rozcvíčku s pointou, pak další část. Důležitý je rytmus, princip kontrastu, střídání protikladných situací. Jen tak je to viditelné. Rozeznáme, když je někdo klidný a pak se rozzuří, záleží na prostoru, když je to na kameru, stačí jen rozdílný výraz, malé gesto, když je to v Národním divadle, musí člověk vyskočit a ještě někam vylézt. Pívec prý říkal, že je to jednoduché, chvilku se mluví rychle, chvilku pomalu, chvilku nahlas, chvilku potichu a někdy se udělá pauza.

Nakonec všichni souhlasí, že si s tím ještě musí hodně pohrát.

Nad sklenicí multivitaminového juice v zahradní restauraci rozmlouvali a posléze při semináři okukovali

Josef Meszáros a Helena Kozlová

Narozdíl od kolegy V. H. jsem na kole ne-drandil. Ani loni, ani letos. Ruce jsem si tudíž nezlomil a o zlomených dívčích srdcích v mém případě marno mluvit. Kde nic není, ani festivalový zpravodaj nebere. Dokonce jsem ani nebyl v Avignonu, a tak do hronovských debat nevesnu ten patřičný světácký nadhled. Pravda, mohl bych se snažit ctěně členářstvo oslnit zkušenostmi načerpanými na festivalu v rakouském Bregenzu. Jenže brzy by na mě jistě prasklo, že tamní monstr produkci Pucciniho Bohémy, kvůli které jsme se s kolegy vypravili letadlem přes Currych, spláchl dešťový příval. Respektive, že se z jezerní scény zvící menšího fotbalového stadionu přesunula do sousedního voduvzdorného divadla. Skromná verze inscenace, jež se jednoduchostí blížila koncertnímu provedení, pak zapůsobila v kombinaci se zapáleným publikem jako spolehlivě úspěšné. A tudíž jsem se alespoň potrénoval – a to na důstojné mezinárodní úrovni – ve specifické disciplíně zvané klímbání během divadelního představení. Proč ne, vždyť zchrupnout si v divadle tak, abyste nerušili sousedy, vyžaduje tvrdou přípravu. Není nic horšího, než divák podmalovávat hlasitým chrápáním balkónovou scénu Romea a Julie či hýkající smíchem ze sna při škrcení Desdemony. Nikomu nepřidá na náladě ani divák propadající se s rachotem co chvilí pod sedačky nebo dokonce přepadající ve spánku z balkónu do přízemí. A co teprve takový trapas, když se vám zdá, že už je konec představení a přidáte se nadšeně k potlesku. Jenže ouha – na jevišti teprve Kostelníčka morduje nevíťáčko. A tak si buď vykoledujete pověst neotesance, který v divadle usíná, anebo sadistického úchyla. Případně obojí. Zkušený divadelní spáček však dokáže proklíčováním nástrahami celého představení bez nejmenšího zachrápnutí, mlasknutí, hýknutí i zaškubnutí. Decentně mění polohy, elegantně si podpírá hlavu a mimicky dovede předstírat zaujetí, zadumání, dojetí, veselí, pohoršení... K aplausu se připojí v pravý čas a ti zdatnější lež přesně akcentují potlesky na otevřené scéně. Skuteční mistři této disciplíny, jejichž umění je na úrovni srovnatelné s černým pásem v karate, jsou ovšem schopni ve spánku strávit i přestávku a během ní slupnou bez probuzení chlebiček, vypijí sklenku šampaňského a plynule konverzují o výkonech herců, neotřelých nápadech scénografa a otrápaných postupech režisérových. A hrstka těch nejlepších z nejlepších pak ovládá i tajemnou dovednost, kterou do Evropy přinesla na počátku devadesátých let minulého století skupina tibetských mnichů: psaní během hlubokého spánku. Výmluvným dokladem toho je ostatně i tento sloupek. Zdeněk Aleš

SOUTĚŽ

Otázka čtyři (4), Vopros četvortyj (4), Question Four (4), Frage Vier (4)

Čtvrtý den. Sourozenci, nehádejte se. Vilém a Alois (Mrštikovi), Adéla a Dalibor (Gondíkoví), Marta a Tena (Elefteiradu) nebo Karel a Josef (Čapkoví). Kdo očekává, že od vás chceme vyjmenovat další sourozenecké dvojice, ať čeká.

Redakce se ptá:

Kdo ze sourozenců Čapkových se narodil v Hronově?

Odpovědi vzhazujte do krabice s nápisem ANKETA, BOMBY NE!, SOUTĚŽ, SÚ-ŤAŽ, která je umístěna ve foyeru divadelního klubu. Případně předejte v redakci na jakémkoli lístku s uvedením základních údajů (příjmení, jméno, adresa, telefon) nejpozději do 15:00.

Ceny: Semifinalisté jednotlivých kol získají Univerzální přátelský kalendář výtvarníka Rostislava Pospíšila. Kalendář je určen pro město i venkov, dílnu i úřad, hory i údolí.

Včera jsem si podala ruku s promovaným kavárenským povalečem. Jestlipak víte, kdo to je? Pak režisér, s nímž sdílíme přinejmenším tuto jednu vášně, mi pak předal vizitku s tipy kaváren po celé Evropě, kde je k zastavení (předpokládám tedy, že TO jsou ty nejlepší). Takže po příjezdu do Prahy hned chvátám do Café Sv. Vojtěcha a do konce srpna ještě hodlám stačit Café Havelka ve Vídni. Ted' jsme ale v Hronově, takže ke zdejší nabídce. Loni jsme chodili na kávu do jednoho penzionu a zdejší italské presso se nám zdálo skvělé. A tak jsme se i letos vypravili stejným směrem, abychom si ověřili, zda to nebyly jen iluze. Nebyly – presso v penzionu Prajzko je stále vynikající i cenově přístupné (15 Kč). Kromě toho nabízejí Alžír (31), Irsko (45), Mrážo (27), Turka (15), Vídeň (21) a Cappuccino (16). Jest to ovšem restaurace pro lidi, kteří mají čas na celodenní výlet, nikoli štvance přebíhajícího ze semináře na seminář a pak zase z představení na představení s půlhodinovou přestávkou na oběd. V Prajzku je obsluha decentní, nechává své hosty dlouze posedět, aby se na tu svou kávu náležitě natáhli a následně si ji vychutnali (pokud však spěcháte, jste nuceni ji do sebe hodit jedním lokem, ato jak jistě víte, není zcela ono).

Jana

RECENZE

Chilliastra (čti čiliastra)

Nejhodnějších medvídků (čti Nejhodnějších medvídků)

Kdo je víc? Paprikový král či folklórní zpěvák? Je národu lépe sportovně zápasit či tanečkovat? K čemu nám Bulhaři! (A nejsou nakonec oni nejužitečnější?) A také: Co je tradice, k čemu ji potřebujeme, skutečně žijí národ? Čili – o čem a jaká je Čilliastra? Nebo Chilliastra? Kdyby totiž poslední výše položená otázka nebyla pronesena skrze látku paprikového příběhu, mohla by klidně mít antický rozměr. A přestože jde o ty papriky, stejně tu váž-

nost někde v pozadí, v hloubi inscenace cítím. Pravda, velmi, velmi zasutě... Samotné prostředky a způsob hraní tomu totiž příliš nenasvědčují. Podstata toho, co se nám předvádí, je zveřejněná hra. Herci své party ani náhodou neprožívají, věty deklamují, své repliky adresují zčásti svým partnerům, zčásti se s nimi obrací do publika. Slovní jednání nemá mít psychologické zázemí, slova jsou prostředkem informací, ne výsledkem, resp. příčinou změn vztahů mezi postavami. To je styl regulérní a důsledný. Také celý repertoár rekvizit, kostýmů a dalších scénografických prvků odkazuje ke hře, jež se nám nezastírá, ale naopak úmyslně odhaluje. Starý paprikový král Koltopulos umírá na trakaři a jeho pozůstatky jsou pohřbeny v uhláku, folklórní kytarista Antipulos si své zesilovací nádobíčko (!!!) nosí na zádech, pěvec Gigapulos předvádí pohybové kreace, jež neodkoulal na bulharsko-řeckém pomezí. To vše mohlo mít někdy na začátku procesu tvorby této inscenace úmysl sdělit to, o čem byla řeč úvodem tohoto článku. Ted' už jsou to stopy spíše jen tušené. Převládá zábavnost. Nutno říci, že docela příjemná, často invenční a nápaditá, nicméně možné přesahy se vytratily. Dokonce mi při taneční kostýmované scéně napadlo, zda se do inscenace po špičkách nevkradl i úmysl parodický. (Lépe se Kassandře

smát, než ji televizně konzumovat). Proč tyto nápady? Snad proto, že literární předloha nemá takovou kvalitu, která by spolehlivě svým obsahem a formou udržela divákovu pozornost. A není-li kvalitní základ v samotné látce příběhu a v jejím zpracování literárním, je úloha inscenátorů nelehká. Snaha nscenační tvar ozvlášťovat, zaktivňovat pak může vést k odchýlení z cesty, jež byla snad vytýčena někde na počátku. V závěru inscenace jsem už tudíž nemyslel na tradice. S potěšením jsem si prohlížel „folklórní“ kostýmy a zkoumal, kam ženy na jevišti ukrývají „sněžené“ papriky. Škoda, raději bych přece jen četl na začátku titulu „ch“ než „č“... František Zborník

CHILLIASTRA

Jules Verne nám kdysi slíbil, že napíše dobrodružný román z každé oblasti na zeměguli. Zdá sa, že to, čo nestihol, sporadicky za neho dorábajú Nejhodnější medvídky.

Dej hry Chilliastra sa odohráva na grécko – bulharskom pomezí, v čase, ktorý síce nie je presnejšie špecifikovaný, ale v aktéroch ešte stále tlie oheň protitureckého vzdoru (takže ho možno pokojne zaradiť aj do tristo rokov vzdialenej budúcnosti). Pred našimi očami zomiera Koltopulos, majster okresného významu v jedení páliovej papriky. Lúči sa so svojim milovaným žiakom Megapulosom, menuje ho svojim nasledovníkom a odoberie sa z fúrika, povýšeného na trón Kráľa Papriky, rovno do nádoby na popol, nepovýšenej na nič.

A tak ďalej.

Všetko v duchu toho, na čo sme si už s menšími odchýlkami u súboru zvykli – s vtipom, nadhľadom, odstupom, dobre motivovanými, vybudovanými a pointovanými mizanscénami, s veľkou dávkou divadelnej invencie rafinovane skrytej za zdanlivú formálnu jednoduchosť a so zreteľne čitateľnou a intenzívne vnímanou radosťou z divadelnej komunikácie a zo hry samotnej. To všetko na scéne, s mobiliárom a v kostýmoch takisto spĺňajúcich vyššie uvedené.

Aby sme si však nemysleli, že sa jedná „iba“ o mimoriadne kultivovanú, poučenú a nápaditú divadelnú zába-vu, herectvo nesie v sebe zreteľné znaky obradnosti, ktorá nás odkazuje do iných divadelných sfér, než by sa nám mohlo na prvý pohľad zdať, a naznačuje nám, že pod zábavným zovňajškom sa skrýva aj niečo iné, než „len“ radosť z hry.

Obyvatelia hradecko – grécko – bulharského pomezia totiž pristupujú aj ku tým zdanlivo najbezzýznamnejším každodenným činnostiam obradne. Rytmizujú si ich, ale neautomatizujú. Odmenu im je sviatok človečenstva, stav, akoby permanentne žili v chráme a všetky ich skutky boli modlitbou alebo ku nej mali veľmi blízko. A vtedy je odrazu úplne jedno, že žijú v „diere na kraji sveta“ a sila ich činov zdanlivo nepresiahne hranice dediny. Oni totiž síce vedome o tom nevedia – ale veď načo, keď tak konajú – že meradlom hodnoty každého človeka je on sám a jeho vzťah ku svojim činom.

No a ešte k tomu všetkému Nejhodnější medvídky objavili v „menej známom gréckom dramatikovi“ S. T. Gyrosovi ďalšieho jedlého autora.

Karol Horváth

TROCHU SMUTNÉ OHLÉDNUTÍ...

Když jsem letos v Třebíči viděl Odysseovu cestu Divadelního klubu Jirásek z České Lípy, byl jsem velice zaujat základním nápadem: využít některých situací z Homérova eposu a zejména pak postavy Odyssea k zobrazení osudů obyčejného českého člověka v dějinách druhé poloviny 20. století. Už tehdy jsem sice věděl, že někde se rozvírají nebezpečné švy mezi mytologickou minulostí a naší současností, že některé situace a mnohé věty se doslova prohýbají pod ideologickým nánosem a že by text nutně potřeboval pevnou a neúprosnou dramaturgickou ruku (i tužku). Nicméně; i tak to, co se odehrávalo na jevišti, bylo pro mne účtyhodným a pozoruhodným úsilím zdolat velký a složitý úkol, proces, jenž měl zřetelné a průkazné dílčí výsledky a i celek na konec potvrzoval správnost nastoupené cesty, protože prozrazoval jistý lví spár. Po včerejším večerním představení této inscenace na 71. JH se ptám sám sebe, zda jsem nepřecenil některá pozitivní a nepodcenil některé negativní rysy proto, že mne skutečně velice přitahovala ta snaha vyrovnat se divadlem s těmi nadmíru citlivými až neuralgickými body naší historie a naší společnosti. Aby bylo jasno: pořad si myslím, že ten záměr realizovat zvolený cíl tímto způsobem je nosný, že si zaslouží uznání a že jde o velké vzepětí amatérského souboru. Ale ten večer 6. srpna 2001 se přihodilo cosi, co všechny nedostatky a chyby, jež v sobě také ten záměr obsahuje (viz začátek této recenze), podtrhlo, zdůraznilo, vyneslo na povrch. Nebudu ty vady vypočítávat. Uvedu jednu jedinou, která zároveň otvírá možnost, abych se pokusil pojmenovat jeden z důvodů, proč k tomu došlo. Už jsem napsal, že některé situace a četné věty se prohýbají pod ideologickým nánosem, znějí papírově, falešně, nepřírozně. Ale v Třebíči se tato napsaná litera díky transformaci hereckým postojem měnila velice často (ne vždycky) v součást sdělení o době, která proměnila jazyk v nástroj agitace a propagandy. A v konfrontaci s heroem Odysseem usvědčovala dnešek přinejmenším z malosti, když ne z něčeho horšího. Ale tenhle herecký postoj, jenž situace i věty v tomto duchu jaksi „zhodnocoval“, byl v Hronově pryč. Téměř všechno dostávalo podobu jakéhosi pokusu o psychologickou pravděpodobnost. A tak i ona velká podobnost a ona vzrušující konfrontace Homérova Odsy a s tím putujícím českým člověkem dneška zůstávala jen a jen příslibem principu, jenž nenaplnil své šance.

Je škoda, velká škoda, že se tak stalo. Ale i tak: jsem pořád přesvědčen, že jde počínání, jež si vyžaduje maximální pozornosti a jež přesahuje běžnou amatérskou aktivitu.

Jan Císar

DEMONTÁŽ MÝTU ALEBO NÁVRAT EMIGRANTA

Reflexia minulosti a cez reflexiu pochopenie súčasnosti je výsostne aktuálnou témou, na začiatku nového storočia priam potrebnou. Inscenácia odpovedá na túto tému paradoxne. Spočiatku sa zdá, že je to zámernom. Ide o osud obyčajného človeka, či o životnú cestu kráľa? O búranie ilúzií z ideológií, či o demonštráciu sklamaní z politiky a z bežných ľudských slabostí?

V inscenácii je zbúrané všetko. Homérova predloha slúži ako zámienka na demontáž všetkých ilúzií. Ocítame sa v ideologickom bezčasí, v priestore bez cti, hrdinstva, v priestore, kde niet ilúzií o manželstve, priateľstve alebo o dodržaní daného slova. Celá prvá polovica XX. storočia je zahodená. Zostáva len jedna ilúzia – „nádherné jaro pred oním zatraceným srpnovým ránom“.

Je zvláštne, čo všetko muselo padnúť za obeť, aby sa táto neutržateľná téza mohla realizovať. Napriek všetkým troskám okolo sa ju však nepodarilo oživiť. Zostala len tézou.

Po slubnom začiatku, keď sa Odysseus, emigrant, vracia do starej vlasti i z hereckých situáciách zhmotňuje paradox nových časov po zamatovej samovražde, začína prevažovať zúženosť, abstrakcia, nedostatočné vybudovanie situácií, text jednoducho nedáva hercom šancu hrať.

Homérov mýtus, jeho epická rovina je prekrytá filozofujúcimi a moralizujúcimi monológmi, sentimentálnymi retrospektívami a často i prvoplánovými politickými agitkami. Divák začína v tejto spleti zdanlivých konotácií strácať kľúč a mýtus prestáva byť odrazovým mostíkom k stvoreniu novej svojbytné divadelnej reality, ale, naopak, je jej na obtiaž. A to až do takej miery, že autor musí použiť princíp deus ex machina, aby v situácii, keď mu už všetko prerastá cez hlavu, mohol ukončiť inscenáciu.

Všetko sa dá kúpiť, a tak sú kúpení herci, autor, Pallas Athéna a predstavenie sa končí.

Demontáž mýtu sa nekoná, realizuje sa demontáž predstavenia.

Ján Zavarský

■ Právě přijedší Z. A. Tichý nás pohostil při redakční poradě výborným vínem (holt, má v Hronově ty správné kontakty), zatímco jsme uzhledem k jeho příjezdu z Bregenzu očekávali spíše nějaký rakouský šnaps.

■ Oznamujeme, že redakce nezajišťuje potiskový triček, a to ani náhodou. Této služby se totiž včera velmi agresivně dožadoval jeden z příchozích do redakce, a nechtěl si to nechat vysvětlit.

■ Včera v noci po půlnoci nás navštívil též jeden z Nejhodnějších medvědů, neb zjistil, že klíč k pokoji či noclehárně, který obdržel, nepasuje. Operativně jsme jej poslali nejprve budít dr. Strotzera a ten jej zase posunul k I. Richterové (cca 01.30 hod.). Ke cti organizačnímu štábu je třeba říci, že ubytování bylo nakonec navzdory této časně (či pozdní) hodině zdárně zařízeno.

■ Když jsme pátrali mezi mladšími účastníky Hronova, dozvěděli jsme se, kde se paří do rána – v Trilonu a Hororu. Prý se tam hraje pěkně na kytaru a dobře povídá. Jestli účastníci seminářů vydrží bez spánku celý týden, všechna čest. Pakliže nikoli, jistě vás zaujme zaslíbená stať ZAT ve sloupku Nad ránem.

■ Jak je známo zaslíbeným návštěvníkům divadel, redaktor Práva J. P. Kříž si vždy vyhrazuje místo v první línii. Když jsme již popřetí zahledli v první řadě Jiráskova divadla kolegyni Radku Hrdinovou z Práva, nabýli jsme dojmu, že tato výsada platí pro všechny redaktory listu. Na dotaz však Hrdinová sdělila, že naopak první řadu nesnáší, protože tak může popisovat jen polobotky herců a z první ruky schytat všechny kouře, dýmy a vonné tyčinky...

■ Mikrofony před Jiráskovým divadlem se zdají být velmi šprýmovné. Po úspěšné premiéře „nefunkčnosti“ při zahájení zopakovaly své parádní číslo i včera při vítání souborů na schodech. Po několika marných pokusech, kdy střídavě půl slova bylo slyšet nahlas a půl nebylo, musela paní starostka uplatnit svou divadelní zkušenost a mluvit bez mikrofonu.

■ Při dešti, který se spustil náhle, když davu lidí čekaly před Jiráskovým divadlem na vpuštění, jsme si ověřili jednu zvláštní věc. Jiráskovo divadlo je postaveno tak, že se tu před deštěm neschováš. Z výsoké kamenné římsy se totiž odrážejí kapky rafinovaně tak, že vás zasáhne i tehdy, stojíte-li přitisknutí až ke zdi divadla.

■ Zajímavou akci navíc připravují organizátoři scénografického semináře – na čtvrtek 9. srpna od 21.30 (tedy po představeních) zvou do Malého sálu Jiráskova divadla na přednášku ing. arch. Davida Krause pod názvem ARCHITEKTONICKÉ INSPIRACE. Přijďte všichni, kdo se zajímáte o novou architekturu, inspirovanou sci-fi, ale také o propojení divadelního a filmového světa se světem reálným.

Snímek z představení Návštěva u ministra.

OČIMA z.a.t.

Po svém pozdním dorazení do Hronova jsem přelétl první čísla Zpravodaje a mé srdce zaplesalo. Dle písemných svědectví lektorů zde totiž Nejhodnější medvídky zabodovali s mým oblíbeným kusem. Ještě žiju s plácatkou (či placatkou), věšákem a čepicí. Pokládám ho za jeden z nejzdařilejších textů uvedených na amatérském divadle, který by mohl aspirovat i na dobytí scény profesionální. Imu, krev není voda – byl jsem odkojen funěním parní lokomotivy pod okny babiččina bytu, a i když jsem od dráhy zbehl k divadlu, nemohu zapřít léta strávená na železniční průmyslovce, která jsem završil maturitou z přepravy živých zvířat. Ajznboňácké drama Samuela Königratz je jsem okusil již v Hradci Králové, kde jedna nejmenovaná kolegyně o pauze zasvěceně ševelila: „To je jasný, ten Königratz je určitě Havlův pseudonym. Krob přeci režiruje jeho hry a pak – ten způsob, jakým pracuje s dialogy...“ Jemně jsem ji oponoval, že to, co pokládá za kolovrátkovité řetězení replik a situací, jakési znamení Havlova rukopisu, je čiročirý železničářský realismus. Nemluvě o tom, že takto pracuje se slangem ten, kdo dané prostředí důvěrně zná, a nikoliv do něj nakoukl pouze z rychlíku. Doslova z rychlíku jsem se pak vydal na offprogramový muzikál Jánošík, který včera uvedl v Jiráskově parku ansámbl hronovské ZUŠ – coby předseda muzikálové komise Cen Thálie jsem si nemohl nechat ujít šanci okukovat talenty ještě nezkažené velkým šoubyznysem. Přeplněný amfiteátrík letní scény přijal vstřícně tohle dílo, které se sice nesnaží dobyt Broadway, ale s poctivým nasazením a bezelstností se zhruba dvacítkou jeho interpretů (včetně rockové kapely Udržujte čistotu Band) poprala s nástrahami žánru divadla, který mluví, zpívá a tančí. (Toho místa pro taneční kreace jim ovšem na jevišti již mnoho nezbyvalo.) Ustáli dokonce i nemilé chvíle, kdy mikrofony vypovídaly službu – a k obveselení publika zase mikrofony fungující pouštěly do reproduktorů útržky jejich promluv ze zákulisí. Radost z nastudování by měly především feministky, neboť drtivá většina účinkujících byly dívky, jež zvládly i role zbojníků. Samotné libreto pak uvislo mezi dvěma světy a míchá historické a moderní realie. Jánošík tak je kupříkladu synem z rozvráceného manželství, který se vydává do světa. Škoda, že se jeho autor(-ka?) více neodvážal a nedal mu fazónu současného příběhu se vším všudy. Pak by mohl být muzikálový Jánošík pro mladé interprety i dívky ještě přitažlivější. Zatím sice z téhle sestavy nikdo na thálieovou nominaci nesáhá, ale za pár let, kdo ví...

MINISTR V ÚTULKU

Tak do toho. Dovnitř a ven. Rozsvítit. Hořáky zažehnout a pytlíky s písmem písmen odhodit. Toto co před námi – planina širá, mnohými mnohde zdolávaná. Tu i tam. Tuto jinochů tré po sobě se pnoucích a za tím vším a v tom, s kytarou čtvrtý šátkem obestřen. Slaninův text, co špek vnadný na pastičce. Pero napnuto. Věc těžká, a přesto s nepopíratelnou dávkou bravury zdolávaná. Občas jistě měličiny, lomikele, zádrhele a uvíznutí. Občas nepochoybně klinická smrt improvizacího toku. To je. To se stává, to jistě může být. Vždyť přece věc těžká a ve třech dvojnásob. Přesvetrováno například. Obehrává se textilní chomáč a dostředivost ku zvolenému textu potlačována. Ovšemže jindy jinde jinak bývá. Vždycky. Všude. Buď uskutečnění a proud nebo rozpaky podřimování. Věc se buďto přijme čili nic. Vítr vane a nestará se o stěbla. Má tak být. Má se tak u tohoto díti. Improvizace – nejen rychle a pružně v prostoru e x i s t o v a t , ale zejména rychle a pružně v prostoru m y s l e t . A přesně! To veskrze viděno. To víceméně zažito. Mnou alespoň v sále Josefově Čapkové před půlnocí pondělní. Tak.

Howgh!

Radovan Lipus

NÁVŠTĚVA NÁVŠTĚVY U MINISTRA!

O tomto kousku měl psát někdo jiný. Kousku? Inu ano, já bych nerad brněnským ublížil, ale byl to prostě jenom kousek. Neočekával jsem mnoho, ale zjištění, že báseň sama není důležitá, věru ne. Nechci jim podsouvat exhibici, to tedy ne – ale nejde až tak o text sám, jako o verbální a nonverbální pojmové asociace, tu lépe tu hůře realizované, demonstrováné a ukazované v materiálu zvukovém a gestickém, tedy vytváření jisté a snad i svébytné estetiky. A když jsem u té estetiky jevištní, recitační, scénicky recitační, prostě ad libitum – neb jde o poezii – měl o jejich inscenaci určitě psát někdo jiný. Jo, ještě nutno říci, že prokázali jistou schopnost reagovat na podněty zvenku i zevnitř sebe sama, tedy příklon k improvizaci. I když právě vída slovo improvizace napsané, zdá se mi příliš silné. Takže, jak předesláno, nerad bych brněnským ublížil, ale byla to slušná školní akademie. Vladimír Zajíc

CVIČÍME, LADÍME, SOUSTŘEDUJEME SE...

(s Josefem Zajíčkem o Útulku)

Tři herci + zpěvák, kytarista na podlaže uprostřed nacpaného sálu Josefa Čapka. Hadí pohyby, slovní improvizace, bezprostřední komunikace s publikem. Odhaduju je tam na 16-17 let, je v nich jiskra. Publikum reaguje, někteří už to asi viděli. Ale kluci se nenechají vyvést z míry. Lze to nazvat i školní besídkou, ale je v tom něco, z čeho může třeba někdy vzniknout kulturní divadlo, za kterým se chodí po páté po desáté, jen pro sdílení atmosféry, jen proto, abychom viděli, co si zase vymyslí. Nedává to moc smysl, je to prostě taková improvizace z radosti, nad kterou se člověk v půl jedenácté večer příjemně uvolní, protože už se mu nechce přemýšlet o velkých věcech. Zajímá mě, kdo jsou. Z úst jejich vedoucího Josefa Zajíčka se dozvídám:

- tohle divadlo vzniklo na internátě při Domově mládeže Gorkého v Brně v roce 1999
- členové jsou studenti středních škol, resp. čerství maturanti, nyní na různých VOŠ a je jim 20-21 let.
- základem je improvizace, která vychází většinou z daného tématu, vyjímecně z textu
- odehráli 17 improvizovaných představení v 50 reprízách (kromě soutěžního „běhu“ od městského kola, přes regionální přehlídku a celostátní Wolkerův Prostějov až na Hronov hrají většinou v brněnských klubech na Leitnerce a v Klasterského, a mají blízko k Hladiadlu).
- herci, které jste mohli vidět, se jmenují Milan Sedláček, Václav Lemon s přezdívkou Citron a David s přezdívkou Suzuki, protože jezdí na motorce pětistovce (z toho vyplývá jeho rychlost reakcí při improvizaci)

Jaký je způsob vaší práce?

My vlastně nic jiného neděláme, než cvičíme, ladíme, cvičíme, soustředujeme. Oni se na zkouškách nezabývají vstupem do předem nakomponovaných nebo vykonstruovaných rolí, sami si je vytvářejí, každý den něco nového, i když se samozřejmě i opakují. Když se to upevní, vznikne představení. Zkoušejí stále, od rána do večera, zkoušejí to ve škole, o přestávkách, večer na zkoušce.

Zdálo se mi, že mají kluci dost dobře zvládnutou nejen pohybovou stránku, ale i tu slovní. Což v době SMS-kového jazyka není tak úplně obvyklé. Zaměřujete se při zkouškách i speciálně na jazyk?

Hrajeme slovní hry, ale stále v pohybu. Všechno, co děláme, je v pohybu. Jedinou výjimkou je věc, kterou připravujeme právě teď – je to takové divadlo, kde sedí na židli, ale to je jen proto, aby si trochu rozvinuli asociaci, byli volnější.

Z reakcí diváků jsem měla pocit, že by se tenhle soubor mohl stát kulturním divadlem, za kterým se chodí, protože se nikdy úplně přesně neví, jak to bude...

Ano, máme tu výhodu, že vlastně nikdy nevíme, jak to dopadne. Tím pádem je každý den představení nové. Těžko tam vznikne pocit, že už je to ohrané. Máme otevřené dveře. Kdo chce přijít na zkoušky, přijde. Komu se to nelíbí, tak zase odejde. Hrajeme v sestavě od dvou do deseti lidí, kteří se stále obměňují – je to prostě takový útulek. ÚTULEK přesně vyjadřuje život tohoto divadla.

Co připravujete teď?

Ted' máme rozpracováno několik představení. Další se bude jmenovat Čiči koko oči kočiči, takže je to opět něco na pokraji Váši a Duška, bude to improvizace bez textu, ale možná tam budou upevněny nějaké akce.

Co je na zkoušení s kluky nejobtížnější?

Nejobtížnější na tom zkoušení asi je, aby se naladili – na sebe, naladili na diváky. Myslím, že to už umějí. Základní techniky mají zvládnuté. Já jsem teď v dílně Sergeje Fedotova, a jsem rád, že jsem našel člověka, který mě v tomhle plně utvrdil. Není podstatné se učit text, ani ho umět dokonale hlasově zpracovat, není ani podstatné mít nějaké krásné kultivované vystupování, ale ta podstata je ve sladění se se spoluhráči a s diváky. Jana Soprová

PREZENTACE AMATÉRŮ NA INTERNETU

Celosvětová počítačová síť se řadí k nejlevnějším médiím, kde lze v malé výkladní skříni prezentovat cokoli s velkým dopadem. Umístění prezentace v této síti má svá specifika. Chápeme, že tvorba prezentací závisí na financích, ale pokud se soubor rozhodne pro vytvoření webové stránky, měl by zvážit všechny okolnosti. K umístění prezentace potřebujeme prostor na serveru (dostupný zadarmo). Dalším nejdůležitějším bodem je vlastní tvorba, které se ve většině případů ujímá patřičně vzdělaný člen souboru. Některé soubory si pořídily druhou doménu.

Server **Scena.cz** se touto problematikou zabývá u profesionálních divadel od roku 2000, kdy proběhla soutěž **Divadla na webu**. Absolutním vítězem prvního ročníku u odborné poroty je prezentace **Státní opery Praha** (<http://www.opera.cz>), u laické poroty zvítězila pražská **Říše loutek** (<http://www.riseloutek.cz>).

Vědomí si problémů amatérského divadla, rozhodli jsme se přinést reflexi webů zúčastněných divadel. Ti o nichž jsme nepsali a máte svoji stránku, dejte nám vědět, možná jsme ji nenašli. Zvolili jsme stejnou strukturu hodnocení jako ve zmíněné soutěži. Zaměřili jsme se na technickou (T), grafickou (G) a obsahovou kvalitu (O).

Rádobydivadlo Klapý (<http://www.vojta.homestead.com/soubor.html>)

T - zmatené linky mezi jednotlivými oddíly (například menu Hry je směřováno na kontakt)

G - barvy modrá, hnědá, bílé pozadí, menu žluté a robustní

O - informace o souboru, o hrách, funkční fotogalerie.

Divadelní soubor Tyl Rakovník (<http://www2.webpark.cz/tylaci-rakovnik>)

Domácí stránka postrádá základní informace, má pouze menu, a roll text s názvem souboru

T - načítá se v pořádku, až na roll text názvu souboru. Při prvním shlédnutí je to zdařilý nápad, ale poté obtěžuje.

G - rastrová tapeta v tmavě modré, menu světle modré, sladěná.

O - informace o souboru, důkladně prolinkované, logické, technické požadavky na hry!!!, představení souboru

Smišený pěvecký sbor Josefa Vycpálka (<http://www.volny.cz/vycpalkovci>)

G - toporné menu, okrová a žlutá, žlutozelená pozvánka je drsná

T - příliš velká foto,

O - repertoár, o souboru, zmatky v jazykových verzích, ale aspoň jsou NJ

Nejhodnější medvídci (<http://www.itam.cas.cz/~vavrik/wwwmedvidci>)

T - jen výhrada k některým textům, přesahují velikost pracovního okna prohlížeče a pohyb níže zvládnou jen zkušení experimentátoři s webem, menu Texty - náhlá změna rozvržení stránek, některé linky nefunkční; dokonce doména www.medvidci.org.

G - úhledné a zajímavé pastelové barvy.

O - důkladné info o repertoáru, souboru.

Divadlo Jesličky - <http://www.volny.cz/jeslicky/>

Zatím favorité, ze všech co jsem právě nyní viděl. Díky...

T - funkční, logické

G - příjemné, modré pozadí, černý text

O - není co dodat, o souboru, Informace o inscenacích nedostačují, jen foto - škoda.

Josef Meszáros

JSME NÁRODEM (HLUCHÉHO) BEDŘICHA SMETANY?

Milí amatéři, buď jsem ohluchla já (a se mnou většina diváků Jiráskova divadla), anebo se něco stalo se stavem vaší jevištní mluvy. V případě, že platí varianta jedna, netřeba číst dál, je to můj problém. V případě druhém doporučuji vaši pozornost utlou knížku, kterou napsal vynikající herec a pedagog Radovan Lukavský a kterou loni vydalo Nakladatelství AMU Praha. Jmenuje se *Kultura mluveného slova* a k jejímu vydání se spojily všechny tři fakulty akademie (HAMU, DAMU i FAMU), protože původně šlo o přednášky určené kupodivu posluchačům FAMU. I když by po ní měli sáhnout všichni, kdo se kdy na veřejnosti dopouštějí mluveného projevu - herci, recitátoři, moderátoři, komentátoři, spikři a jak se všechny ty profese jmenují, ale neuškodí ani nám, obyčejným smrtelníkům, kteří se mluveným slovem nejvýše dožadujeme svých denních novin a rohlíků. I my totiž většinou mluvíme dost příšerně.

Profesor Lukavský probírá srozumitelným způsobem jednotlivé disciplíny fonetiky - ortofonii, ortoepii a eufonii, věnuje pozornost chybám, kterých se běžně v mluveném projevu dopouštíme (a že jich není málo!), zabývá se slovními i větnými přízvukem jakožto pomocníkem v srozumitelném členění přednášeného textu, ať už prózy či poezie, výslovnosti cizích i přejatých slov a jmen, intonaci, ale i základním pojmům z literární teorie, např. jednotlivým typům verše. Moc užitečná knížka. Navíc obsahuje cédéčko, na němž vše, co vykládá teoreticky, přednáší pan profesor Lukavský svým precizním způsobem také prakticky.

Takže - co takhle si *Kulturu mluveného slova* pořídit a věnovat jí na každé společné zkoušce souboru aspoň deset minut? Myslím, že by to pomohlo. Kdyby nic jiného, člověk se naučí sám sebe poslouchat. Já se alespoň od chvíle, kdy jsem si ji přečetla, snažím dávat si pozor na jazyk. A pro vaše uklidnění - taky mi to zatím moc nejde. Ale aspoň se kontroluju, abych - jak pravil Jan Werich - neříkala něco, co nechci slyšet. Radmila Hrdinová

Od 9.00 do 13.00 hod.

Učebny semináře a dílny KnMD

SPŠ od 9.00 do 12.00 hod.

Rozborový seminář SČDO

Malý sál JD v 10.00 hod.

Diskuzní klub

Malý sál JD ve 14.00 hod.

Problémový klub

Sál Josefa Čapka v 16.30 a 20.00 hod.

Rádobydivadlo Klapý

T. Wilder: Naše městečko (120 vč. pauzy)

Park A. Jiráska v 17.00 hod.

Koncert a křest CD hudební skupiny

INVASION TO PRIVACY z Hronova

Jiráskovo divadlo v 17.30 a 20.00 hod.

Pantomima S. I. Brno

J. Zemánek: Sny o létání (40)

Kostel Věch svatých v Hronově

v 18.00 hod.

Pěvecký a komorní koncert

Musica per Quattro - Žestová harmonie

ZUŠ Hronov

Náměstí v 18.30 hod.

Vystoupení skupiny historického

Šermu Novica z Nového Města nad Metují

Divadelní klub v 22.00 hod.

Poděkování souborům

Ani účast na přehlídce amatérského divadla neznamena přerušit kontakt se známými. Nejlepší internetové spojení naleznete v Internet **eClubu Hronov**; T. G. Masaryka 24. Internet pro veřejnost - otevřeno v pracovní dny Po-Pá 10:00 až 19:30 h. Cena již od 20 Kč.

Zpravodaj 71. Jiráskova Hronova

vydává organizační štáb

Šéfredaktor: Jana Soprová

Redakce: Helena Kozlová, Vladimír Hulec,

Josef Mesy Meszáros, Zdeněk A. Tichý

Výtvarník: Rostislav Pospíšil

Fotograf: Ivo Mičkal

Sazba: Marek Zhiho

Oficiální stránky festivalu:

<http://jiraskuv.hronov.cz>

On-line zpravodajství z festivalu:

<http://www.scena.cz>

Tisk Grafické závody Hronov, s.r.o.

Cena 5 Kč

Konrát Michal
HARDWARE - SOFTWARE
počítače, programy, internet
tel.: 0603-162218, 0441-481-686

